نیشتمانی شێرکۆ بێکەس نیشتمانێکی جیاواز یان هەمان نیشتمان ؟!.. سەدیق سەعید ڕواندزی

نیشتمان لە شیعری شێرکۆ بێکەسدا، پێگەیەکی سیاسی و شۆڕشگێڕیی و نەتەوەیی بەرز و یاری هەیە. هەر ئەم وابەستەبوونە گەورەیەشە بە نیشتمان، کە ئەم شاعیرە دەکاتە شاعیرێکی دیار و شوناسێکی نەتەوەیی گەورەی پێ دەدات. ه□اوتەریب لەگەڵ ناسۆریی و تراژیدیاکانی نەتەوەیی ئێمە، ئەم شاعیرە شیعر دەکاتە ڕەنگدانەوەی ئەو تراژیدیایانە و خەمەکانی م□□ڤ و نیشتمان، بە کۆڵی شیعر هەڵەگرێت و برینی نەتەوەیی ئێمە، لە شیعردا بەرجەستە دەکات. مێژووی ناسۆرییەکانی ئێمە و کۆڤانی خەم و ژانەکان، ڕووبەرێکی گ□ور□یان ل□ ئەزموونی شیعری ئەم شاعیرە گرتووە و دەبنە بزوێنەری شیعریی و بە نەمری لە ڕووداوێکی مێژووییەوە، دەبنە ڕووداوێکی ئەبەدی و بۆ هەتایە لە یاد ناکرێن. بەو مانایەی ئێمە ئەگەر لە ڕووی مێژوویی و یادەوەریشەوە، ئەنفال لە بیر بکەین، ئەوا ئەم مەرگەساتە، لە ڕێی گۆڕستانی چراکانی ئەم شاعیرە، بەردەوامی دەبێت و ه□اوت□ریب ل□گ□□ ب□وون و ژیانی ئێمە دەمێنێتەو□. ل□ □□ر□وەش نیشتمان، دەبێتە شوناسی شیعری ئەم شاعیرە، بە هەموو شکست و سەرکەوتنەکانییەوە، بە هەموو جوانی و ناشرینی و ژێردەستەیی و ئازادییەکانییەوە. بۆ شێرکۆ بێکەسیش لە ڕێگەی داستانی کازیوە و کۆچ و دەربەندی پەپولە و ئافات و شیعرە بەرگرییەکانی دیکەی، دەبێتە بەشێك لە مێژووی سیاسی و نەتەوەیی ئێمە و وەك شاعیری گەل و نیشتمان دەناسرێت و هەمووان شانازی پێوە دەکەن. کەچی دەبینین لە دوا ساتەکانی ژیانیدا، نیشتمانی ڕاستەقینەی خۆی کە دەیان ساڵ بوو شیعری بۆ دەنووسی، بە کچێك دەگۆڕێتەوە. لە کاتێکدا کچی نێو شیعرەکان، تەنها نیشتمانی خۆیەتی، بەڵام نیشتمانی نێو شیعرەکانی، نیشتمانی هەمووانە و بۆیەشە لە ڕێگەی ئەو نیشتمانەشەوە، هاوسۆز و هاوخەم و هاوخەون دەبین. کاتێ شاعیرێك، شوناسێکی نەتەوەیی گەورە وەردەگرێت، ئەوا بە تەنها ئەزموونە شیعرییەکەی نییە، بەڵکو ئاوێتەبوونیەتی لەگەڵ نیشتمان و خەمە ئینسانیی□کاندا. هەموو شیعر□□ك □□نگدانەوەی سەردەم و زەمەنێکی دیاریکراوە و هەر

قۆناغێکیش بە تایبەتمەندی سیاسی و ئەدەبی و کۆمەڵایەتی خۆی دەناسرێتەوە، بەڵام بە کۆی گشتی، هەموو قۆناغەکان ئەزموونی شیعری شاعیرێك پێکدێنن. شێرکۆ، دەتوانێت کچێك بکاتە نیشتمانی خۆی، بەڵام لە دنیابینی ئێمەدا، هەرگیز ئەو کچە نابێتە نیشتمانی ئەو. ئەم شاعیرە کۆچکردووە، ئەگەر کچانی هەموو دنیاش بە نیشتمانی خۆی بزانێت، دواجار لای ئێمە هەر کوردستان نیشتمانی ڕاستەقینەی ئەوە و کچێك نابێتە جێگرەوەی کوردستان، بۆیە بە بڕوای من وەك خوێنەرێك، بەو کۆمەڵە شیعرە، گەرچی ڕەهەندێکی ڕەخنەیی و سیاسی هەیە، شاعیر تا ڕادەیەك خاڵێکی بچووکی ڕەشی خستە نێو ڵاپەڕەیەکی گەورە، کا تامرد و دوای مردنیشی، بۆ ئەو شانازییەکی نەتەوەیی گەورەیە. بێگومان ئەمە بەو مانایە نییە، کە شاعیر ڕەخنە لە نیشتمان نەگرێت و هیچ ناشرینییەکی نەبینێت، بەڵکو بەو مانایەی ئەوە دەشێ هەر شاعیرێکی دیکە کچێك بکات بە نیشتمانی، بەڵام بۆ شێرکۆ بێکەش نا، چونکە ئێمە لە ڕێگەی بە شێکی زۆری شیعرەکانی ئەو نیشتمان و لە ڕێگەی نیشتمانیش، خۆی و نیشتمان و شیعرەکانیمان ناسی و خۆشویست.

کتێبی (نیشتمانی شێرکۆ بێکەس) نوێژینەوەیەکی ئەدەبییە و خوێندنەوەیەکە بۆ چەمکی نیشتمان، هەر لە سەرەتای ئەزموونی شیعری ئەم شاعیرەوە، تا دەگاتە نیشتمانی کچ. توێژینەوەکە، بۆ هەر قۆناغێك، نموونەیەك لە دەقە شیعرییەکانی ئەم شاعیرەی هێناوەتەوە، وەلێ کات□ □اق□ و لێکانەوەی شیعرەکان دەخوێنینینەوە، هەست ناکەین ئێمە بەر نیشتمانێك دەکەوین کە هی شێرکۆ بێکەسە، بەڵکو وا هەست دەکەین نیشتمانی هەر شاعیرێکی دیکەیە، کە ئەمەش جۆرێك لە هاو دژی لە ناونیشانی ئەم کتێبە دێنێتە ئاراوە. بەو مانایەی خەسڵەت و سیما سیاسی و نەتەوەییەکانی ئەم نیشتمانە، لای ئەم شاعیرە هاوشێوەی هەر شاعیرێکی دیکەیە . بۆ نموونە: توێژەر دەنووسێت:(

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]:(لە شیعری شێرکۆ بێکەسدا، خۆشەویستی وەك هێزێکی لە بن نەهاتوو بۆ گەشەکردنی نیشتمان دەور دەگێڕێت) کە واتا لێرەدا، ئەم شاعیرە هێز و وزە و تاوتینی خۆشەویستی، لە پێناو نیشتمانی دایکدا تاو دەدات، چونکە وەك نووسەر دەیڵێت ئەو هێزە سرووستی و ناخەکییە کە خۆشەویستییە، بۆ ئامانجێکە، ئەویش وەگەڕخستنیەتی لە پێناو گەشەکردنی نیشتماندا. بێگومان ئەم شاعیرە، بە درێژایی پەنجا ساڵ ڕوحی بریندار و خوێن لە ڕۆیشتووی جەستەی نەتەوەیی ئێمەی لە کۆڵناو وەك ڕوونا کبیر (مەریوان وریا) دەیڵێت، شاربە شار و وڵات بە وڵات دەیگێڕاو پیشانی دنیای دەدا، ئازار و کارەساتەکانی ئەنفال و کیمیاباران و سوتماککردنی کوردستانی دەنووسییەوە، کەچی دواجار بە جۆرێك لە جۆرەکان، ڕوانگەی دەگۆڕێت و لە پاییزی تەمەندا، لە کاتێکدا کە ژیان و تەمەنی بواری خۆشەویستی و دەست لە ملانێی کچێکی جوان و بەژن زراڤی تێدا نەماوە و ڕووەوە مردن دەچێت، دێت بە داخەوە کچێك دەکاتە نیشتمانی خۆی، عەبدولخالق یەعقووبیش بۆ پاسوودانەوەی ئەو هەڵوێستەی دەڵێت:_ (ئێستا کچێك نیشتمانمە هەڵوێستە شیعرە) وەك ئەوەی شێرکۆ لە ڕق و تووڕەیی و ناداد□پ□روەری لە نیشتمان و دەسەڵاتدارانda، ئ□و هەڵوێستەی وەرگرتووە. ئەم هەڵوێستە شیعر بێت یان نا، فاکتەری نووسینی ئەم دیوانە ڕق و تووڕەیی بێت یان نا، دواجار دەبێ ئەوە بزانین کە ئەمە شیعری ئەم شاعیرەن و ڕەنگدانەوەی تێگەیشتن و جیهانبینی ئەون و بە ڕوونی پێمان دەڵێت ئێستا کچێك نیشتمانی ئەوە، ئەمەش مانای وایە چیتر ئەو نیشتمانەی دوێنێ نیشتمانی ئەو بوو، نیشتمانی ئەو نییە. دواجار دەمەوێ

ئاماژە بەوە بدەم، کە ڕوانگەی بەشێکی زۆری ڕەخنەگر و لێکۆڵەرانی کورد بۆ ئەزموونی شیعری شێرکۆ بێکەس، ڕوانگەیەکی شاعیرانەیە نەك شیعرییانە، بەو مانایەی کۆنتاکە لەگەڵ شاعیر نەك شیعر. لەرێوەش بڕوایان وایە ئەزموونی ئەم شاعیرە، ئەزموونێکە تەنێ شایەنی پێدا هەڵگوتن ولێکۆڵنەوەیە و نابێ ڕەخنەی لێ بگیرێت. بۆ نموونە، من تا ئێستا لە کۆی بەشێکی زۆری ئەو نووسینانەی لە بارەی ئەم شاعیرەوە کەوتوونەتە بەرچاوم، نەمبیستووە کەسێك بڵێت ئەم شاعیرە بۆرژوایانە دەژیا و لە ڕووی چینایەتییە سەر بە چینی باڵا دەست و ئەرستۆکرات بوو، یاخود ڕەخنەی ئەوە بگرن چۆن شاعیرێك دوای پەنجا ساڵ لە لەکۆڵنانی نیشتمانی خاك و دایك، دواجار ئارەزوو دەکات لە نێوجەستەی کچێکدا ببێتە هاووڵاتی و ئەوە بکاتە نیشتمانی خۆی؟ ئەی ئێمە چی وەڵامی کەسوکاری ئەو شەهیدانە بدەینەوە کە ئامادەبوون شەهیدببن و شەهیدیش بوون تاکو شێرکۆ بێکەس شیعرێکییان بۆ بنووسێت، وەك ئەوەی خۆی چەندین جار باسی کردووە؟

سەدیق سەعید ڕواندزی

پەراوێز: نیشتمانی شێرکۆ بێکەس و دەربەندی خۆشەویستی، عەبدولخالق یەعقوبی، بڵاوکراوەی ڕێکخراوی کوردستان دیالۆگ، ساڵی چاپ _ 2023.

*ئەم بابەتە لەهزرو هونەری ڕۆژنامەی خەبات ژمارە (1759) ڕۆژی 13/5/2024 بڵاوکراوەتەوە.

مەترسیەکانی نا یادەوەری.. ئالان فەرمان

ئێمە لەناو تاعون و دیستۆپیایەکی ترسناکدا دەژین، هەموومان لەژێر هەل و مەرجی سەختی نا یادەوەریدا دەژین. سیاسیەکان لەڕێگەی دەزگای پۆلیسی نەرم و ناوەندە میدیاییە کۆنتڕۆڵەکانەوە ئەشکەنجەیەکی قوڵی بیرەوەریمان دەدەن تا دوێنێمان لە بیربچێتەوە. مرۆڤ بەهۆی یادەوەریەوە دەتوانێت وێنەیەکی گشتی و ئەنالیتیکی بۆ

دونیا بکەشێت تا لە ساتەوەختەکانی ئێستا تێبگات. لێستاندنەوەی یادەوەری وەک بەخشینی دووچاوی شوشە و بێکەڵکن، کە تەنیا تەم و زوڵمەت ببینێت. قودرەتی هەموو کۆمەڵگایەک بۆ تەماشاکردنی ئێستا لەقودەرتی ئەو یادگەیەوە دێت کە لەحزەکانی ڕابردووی بەسەر یەکدا کەڵەکە کردووە. نوسان تەنیا بە ساتەوەختەکانی ئێستاوە دەرگا لە سەردەمێکی ترسانکی نەبینیندا دەکاتەوە. یادەوەری دەستەکی گرینگی لەنیگارکردنی هۆشیاریدا هەیە. مەرلۆ پۆنتی پێیوایە هۆشیاری لەبنەڕەتدا لەگەڵ یادەوەریدا تێکەڵ بووە، چونکە ئەوە ئەزمونەکانی ڕابردوون وێنەیەکی ڕاستەقینەی ئێستامان بۆ دەکێشن. ئەوەی ئەمڕۆ لەدونیادا دەگوزەرێت داڕمان و دۆڕانی دەستەجەمعی یادەوەریەکانە.
مرۆڤی ئەمڕۆ بەوردی نازانێت پێرێ چی ڕوویداوە! هەموو ئەوەی لەبەردەستیدایە چەند کەرەستەیەکی هۆشیاری موزەیەفن تا خێرا و بەپەلە فریای خوێندنەوەی ڕوداوەکانی ئەمڕۆی بکەوێت. بەبێ سەفەر بە ڕابردوو و ڕاگوزەردا ئەستەمە وێنەیەکی بێگەرد و شەفافی ئێستامان دەستبکەوێت. لەحزەی ئێستا بە توندی بەستراوەتەوە بەلەحزە ڕاگوزەرەکانی دوێنەوە. سیستم و دەزگا سیاسیەکان هونەرێکی سەیر لە کوشتنی یادەوەریدا بەکاردەهێنن، سیاسەت لەمەڕەدا چیتر پەردی بەستنەوەی دەوڵەت و سوبێکت نییە بەیەکتریەوە، بەڵکوو پیادەکردنی هەموو شێوەکانی دەسەڵاتە تا سوبێکت پڕبکات لە نەبینین.
ڕۆمانی (پۆلیسی یادەوەری) یۆکۆ ئۆگاوا دەقاو دەق دونیای ئێستامان بیردەخاتەوە. لە یەکێک لەدورگەکاندا دەزگایەکی پۆلیسی هەیە بەناوی (پۆلیسی یادەوەری) ئیشی ئەودەزگایە بریتیە لە ونکردنی شتەکانی دورگەکە تا بەتەواوی لەبیری خەڵکی بچنەوە بەوەی ڕۆژێک لەڕۆژان ئەو شتانە بوونیان هەبووە، هەموو ئەوانەشی دیارنەمانەکان کاریان لێناکات و یادەوەریان ماوە دەستگیردەکرێن و وندەکرێن. سەرەتا باڵندەکان ون دەبن و دواتر کتێبەکان و کەرستە مۆسیقیەکان هتد.. لەسەرەتادا کەس دیارنەمانەکانی بەلاوە گرینگ نییە، تا وردە وردە لەبیریان دەچێتەوە ڕۆژێک لەڕۆژان کتێبەکان بوونیان هەبوە! لەبیریان دەچێتەوە باڵندەی توحفە و قەیاغ و فۆتۆ بوونیان هەبوە! دوای هەر دیارنەمانێک لەسەر دەستی پۆلیسی یادەوەری شتەک لەیادەوەریشیان لەگەڵیدا دەچێتە دیارنەمانەوە. سات دوای سات بەدەستی ئەم پۆلیسانەی دەسەڵاتەوە مرۆڤەکانیش بەتەکنیکی زانسی مۆدێرن و تیرۆری بایۆلۆجیەوە ئەندامەکانی جەستەیان ون دەبن و مرۆڤەکان بەتەواوی دەبن بە مرۆڤی ون بوو و دەچنە نەمانی ئەبەدیەوە.
قەیرانەکە لەڕێوە دەستپێدەکات کاتێک یەکەم کەس یەکەم دیارنەمان وەک ڕووداوێکی سامناک تەماشاناکات. ئاگری ئەو دورگەیە لەو

چرکەساتەوە دەست پێدەکات و تا وردە وردە کەس لەبیری نامێنێت ڕۆژێک لەڕۆژان باڵندە و مۆسیقا و کتێب بونیان هەبووە. ئەم بێموبالاتییە دەبێتە هۆی دروستبوونی کارەساتێکی ترسناکی لەناوچوونی بەکۆمەڵ تا خۆشیان دەبن بە نێچیری پۆلیسی یادەوەری و وردە وردە نوقم دەبن. یەکێ ئەگاوا دەیەوێت بە دزییەوە ئەوە کەشف بکات لەدەستدانی مێژوو و ڕوودا و مەتریاڵەکانی ڕابردوو، بەلەدەستدانی دەستەجەمعی ئینسانەکان کۆتایی دێت. مرۆڤی بێ بیرەوەری مرۆڤێکە تەنیا لەشێوەی لم و تەپ و تۆز بوونی هەیە و ناتوانێت قسە لەسەر مانا وجوودیە گەورەکانی بکات، مێژوو و ڕووداوەکانی ناوی دەوری گرینگیان هەیە لە بەستنەوەی ئێستا بە ساتەوەختی مەعریفی قووڵەوە. هەموو کۆمەڵگایەک دەبێت بزانێت ئەوەی لە ئێستادا ڕوودەدات ڕیشەی لەو ڕابردووەدایە کە ساتێک لەساتەکان قاچمان تێخستووە و و بەجێمانهێشتووە.

دەسەڵات و بکەرە سیاسیەکان ڕاستە و ڕاست بەژدار نین لەو قڕکردنە دەستەجەمعیەدا، بەڵکوو لەڕێگەی بکەری تری نادیار و مەجهولەوە ئەو تاوانە پەرفێکتە ئەنجامدەدەن کە لەدونیای ئێستا زۆر بەقورسی روخسارەکانیان دەناسینەوە. میدیا و جۆرناڵیزم بکەری جددی و نادیاری سڕینەوەی ڕابردوون و هێزی گرینگی کۆنتڕۆڵکردن و ئیحتواکردنی ڕابردوون. لە پۆلیسی یادەوەریدا پۆلیسەکان شتەکان ون دەکەن تا لەبیربچنەوە و ببن بەهەڵم،لەپۆلیسی واقعیماندا شتەکان پیشان دەدرێن تا لەبیرمانبچنەوە. بەبڕوای من پۆلیسی یادەوەری لەدونیای ئەگاوادا میتافۆرە بۆ ئەفسانەی میدیا و ڕۆژنامە لەدونیای ئەمڕۆدا. میدیا ڕۆڵی گرینگ دەگێڕێت لەسڕینەوەی ڕابردوو لەڕێگەی خیراکردنی ڕیتمی نەقڵ و پیشاندانەوە. میدیا هەمان پۆلیسی یادەوەریە بەبێ ئەوەی بزانین پۆلیسە. میدیا بەپەلەپروزە هەواڵ دوای هەواڵ دەگوازێتەوە ناو زاکیرەی بینەر تا میمۆریەکە توشی شەلەل بوون بکات ئەو پیشاندان و نەقڵکردنە یەک لەدوای یەکە لەبنەڕەتدا هەمان ونکردنی شتەکان کە لەڕۆمانەکەدا دەردەکەوێت. میدیا پۆلیسێکی مەدەنیە هەموو ئەو شتانە وندەکات کەجددین تا تەسلیمی سادە و ڕوکەشی هەتا هەتایی بین. تێگەشتنی سادەی بینەر بەتوندی دیلی ئەو (پیشاندانەیە)کە میدیا نەقڵی نیگای بینەری دەکات. میدیا شتەکان پیشاندەدات تا نەبینین لەراستیدا چی شاردەتەوە. وەزیفەی ساختەی میددیا پیشاندانە و جۆرێک لەئاڵودکردنی بینینە بە سادەو تەرفیهاتیەوە تا کێشە گەورەکە ئیهمال بکەین.هەموو ئەمەش بەخێرایی و سات دوای سات نەقڵ دەکات و دەمانخزێنێتە ناو تەقسەکەوە نەتوانین فریای ڕابردوو بکەوین. ئەوەی لەپشتی ئەم تەقسە مەدیایەشە بەگومان سیاسەتە، میدیا تەنیا

دیل و بەکرێگیراوێکی سادەی سیاسەتە.
هەموو کارەساتەکەش تەنیا لە ئەستۆی میدیادا نییە، بەڵکوو دونیایەک بریکار و میدیەمی تر هەن سیستمی سیاسی ئاراستەیان دەکات تا لەتەنیشت میدیاوە هەمان ئیش بکەن. لەزانکۆوە بگرە تا ئەکادیمیا سەرلەبەری خەریکی ونکردن و شاردنەوەی شتەکانن. بەڵام لە هەموویان کاریگەرتر و جددیتر میدیایە.
نوام چۆمسکی لە (کۆنترۆڵکردنی ڕاگەیاندن)دا دەنوسێت: لەلێکۆڵینەوەیەکدا لەزانکۆی (ماساشوتس) دەربارەی ئاراستەی خەڵک بە قەیرانی ئێستای کەنداو(١٩٩١) ئەمجامدرا. لەلێکۆڵینەوەکە لەسەر بیروراو ئاراستەکان لەسەر تەلەفزیۆن بوو. یەکێک لە پرسیارەکان دەپرسی بەڕای تۆ چەند ڤێتنامی لە جەنگی ڤێتنام کوژران؟ تێکڕای وەڵامەکان لە پرۆگرامی ئەمریکان تودەی دەیگوت سەت هەزار کەس! لەکاتێکدا بەفەرمی دوملیۆن کەس بوون. بەبڕوای چۆمسکی سیستمی سیاسی لەڕێگەی مەدیاوە نەک تەنیا ڕابردوو دەکاتە هەڵم و دوکەڵ، بەڵکو دیار و حەقیقەتیش دەکاتە نادیار و وەهم. دروستکردنی ئەو بەدفەهمیە لەپیشەسازیە ترسناکەکانی ئەو مەنزومە سیاسیەیە بە وەکیلەکی سەت ڕووی وەک ڕاگەیاندن. مەترسی ئەو شێوە ئیشکردنەی سیاسەت بە میدیەمەکی وەک میدیا لە ترسناکترین قەیرانەکانی دونیای ئێستامانە. بەپێی چۆمسکی هیچ دوورنیە دەساڵەی تر عەرەبەکان لەبیریان بچێتەوە ئەمەیان ئەنفال کردووە! ڕەنگە بەڕوونی لەبیریان نەمێنێت ئەوانەی کیمیاباران کران سەت کەس بوون یان دووسەتکەس!
بەختیار عەلی لە (بەسەرسامی لەناو وێرانەدا) دەنووسێت: "سڕینەوەی یادەوەری، هونەرەکە سیاسیەکانی ئەمە بەکاریدەهێنن بۆ ئەوەی خۆیان بتوانن بژین و ئەمەش بتوانین لەگەڵیاندا بژین، بەڵام نابێت ئەدەب لە تاوانی یادەوەریدا بەشداربێت". بەبڕوای من ئەوەی لە تێکستەکەی بەختیاردا گرفتە پێکەوە ژیانی ئەمە و سیاسیەکانە، ئەوان بۆیە یادەوەریمان تیرۆر دەکەن تا بەخۆشمان بەیەکجاری قەتەوعام بین. ئەوان یادەوریمان ناکوژن تا بەشە خۆشەکەی دونیایان بەربکەوێت، بەڵکوو دروستکردنی دونیایەکە کە هەموو بەشەکانی بۆ ئەوان بێت.
کۆتایی ڕۆمانەکەی ئۆگاوا کۆتایەکی ئایرۆنیە بۆ ئەو مردنە بەکۆمەڵەی ئەمە لەسەردەستی سیستم و بکەرەکانی. پاسیڤکردنی مرۆڤ لە دیتنی ڕابردوو لە پێویستیەکانی دەسەڵات و سیاسەتە تا بەدەی خۆیان دونیا لەت لەت بکەن. لە پۆلیسی یادەوەریدا کوشتنی یادگە پەیوەندی قوڵی هەیە بەمانەوەی ستراکتەرە سیاسیەکەوە. بەڵام ئەوەی مایەی هەڕەس و خەمەکی قوڵە کەم وەرگرتنی ئەو تاوانەیە لەلایەن خەڵکانی سەر دورگەکە. بەبڕوای جولیا شیەتا لە ڕۆمانەکەدا

بەئەندازەی پۆلیسەکان خەڵکیش لەو تاوانەدا دەرحەق بەخۆیان بەشداریان هەیە. بێموبالاتی خەڵکی ڕۆژ دوای ڕۆژ هەوێنی گەورەبوونی کارەساتەکەیە. هەلومەرجی سوبێکت لە فەزای ڕەمزی و کۆمەڵایەتیدا مایەی هەژەندێکی گەورەیە. ئێمە ڕۆژ دوای ڕۆژ دیارنەمانەکان و ونبونی یادەوەری دەبینین، بەڵام بێدەربەستانە بەدیار نقومبوونی یادەوەریمان خەریکی خۆتەفرەدانین.دورنیە هەموو قەیاغ و بەلەمەکانی سەر ئەو ئەستێرەیە نوقمبن و بچنە دیارنەمانی ئەبەدیەوە.دوور نیە لەمچاوەڕوانیە ترسناکەدا ببین بە هەڵم و وەک باڵۆنێک بەرەو ئاسمان بچینە نەبوون و عەدەمی هەتا هەتاییەوە.
ئۆگاوا لە شوێنێکدا نوسیبووی: لەم ڕۆژانەدا شتێکی نائاسایی نییە ئەگەر کەسێک دیار نەمێنێت!

ئالان فەرمان

ڕێگاوبان.. چیرۆك/ نیکۆلای خایتۆڤ*.. و: نەژاد عزیز سورمێ

دوێنێ کەسێ لە بەڕێوەبەرایەتی ڕێگاوبان هاتە لام و پرسی: ڤڵاشۆ کێیە؟ وتم: من. وتی: سەرۆك دەستووری پێداوم بۆ لای ئەوت بەرم.
بە پێشەخۆی دام و ڕێگامان گرتەبەر.. بردمی تا گەیشتینە پێش ژوورەکەی سەرۆك لەوێدا وتی: کڵاوەکەت داکەنە.. لە دەرگا بدە.. ئینجا بڕۆ ژوورەوە. کڵاوەکەم داکەند و لە دەرگام دا و چوومە ژوورێ. سەرۆك لە پشت مێزەکەیەوە دانیشتبوو، ڕۆژنامەیەکی بە دەستەوە بوو دەیخوێندەوە. وتم: (سەلام و عەلەیکوم) جەنابی سەرۆك! هەر بە دەم ڕۆژنامە خوێندنەوە لێی پرسیم: چیت دەوێ؟ وتم: من هیچ عەرزێکم نییە، ئێوە منتان داوا کردووە، من ڤلاشۆم، کە وتم ڤلاشۆم، ڕۆژنامەکەی دانا و ڕووی تێکردم: - ها اا، ئەوە تۆی ڤلاشۆ؟، کەواتە تۆی لە دەرەوەی شاردا ڕێگاوبانان بە خۆڕایی دروست دەکەی؟ وتم: بەڵێ منم. پرسی: تۆ خەڵکی ئەم شارەی؟ وتم: بەڵێ قوربان (سەری لەقاند) -: سەیرە! کە من تۆم نەدیوە؟!! وتم: شار گەورەیە قوربان، منیش کەم وەدەردەکەوم… لە ماڵەوە کار دەکەم… کەوش چنم، قوربان ڕاستتر پینەدۆزم!! (سەری سوڕما) -: پێڵاو چنی و ڕێ دروستکردن

چۆن دەبێت؟! وتم: مەگەر قەدەغەیە قوربان؟ (پێکەنی) -: نا، من بۆ ئەوەم نەپرسی. بەڵام ڕوون کردەوە کە خزمەتکارەکەی دەستووری پێدام، دەمهێنێتە لای سەرۆك.. منیش وتم خوانەخواستە بۆچی کەسم دەم کوت کردبێ؟!! (خۆی وێك هێنایەوە!) -: ئەحمەق! من نەمگوت تۆ بهێنن! وتم تکات لێ بکات سەرۆکم لێ بدەی و یەکتری ببینین و نەختێ بە گاڵتەو گەپ و قسەی خۆشەوە بگوزەرێنین، ئەگەر پێویستیشی کرد لە باتی ئەو(ڕێ)یانەی دروستیان دەکەی پارەت بدەمێ؟ وتی: من لێرە بەرپرسیاری ڕێگاوبانی دەوڵەتم، بۆچ چەندت بدەمێ؟ وتم: جەنابی سەرۆك خۆ من بە پارە(ڕێ)یان دروست ناکەم! (بە قسەکانم تووڕە و گرژبوو.. هەستایە سەر پێ! دەستی ڕادەوەشاندن):ـــ چۆن بە بێ پارە دەبێ؟ دەوڵەت ڕێگا نادا کار بکەی، دەبێ پارە وەربگری. (تۆزێ لە جێی خۆم بزووتم) وتم: باشە کەوایە، پارەکەم بدەنێ. پرسی: چەند؟ وتم: حیسابم نەکردووە چەند دەبێ. (سەری سوڕما!) -: چۆن حیسابت نەکردووە چەند ڕۆژانت ئیش کردووە؟. وتم: ڕۆژەکانم نەژماردوون، ئەمن تەنها پاش نیوەڕۆوان ئیش دەکەم. وتی: ئەدی پێش نیوەڕۆ؟ وتم: پێش نیوەڕۆوان پێڵاوان چاك دەکەمەوە. وتی: لەو کارەدا چەندت دەست دەکەوێ؟ وتم: شەست (لیق).. هەندێ جاریش وایە دوو(لیق)، نەمکێشاوە بە تەرازوو! ژنەکەشم یارەمەتیم دەدا.. ئەویش لە چێشتخانەدا کار دەکات، قاپ و قازانیان بۆ دەشوا، خواردنیش هەر لەوێ دەخوا، کوڕەکانیشم گەورەبوون و ژنیان هێناوە و بەجیا دەژین.. سەرۆك واقی وڕمابوو.. تەنانەت چاوێلکەکەیشی دەچاوی کرد تاکو چاترم ببینێ. وتی: زۆر چاکە.. بە ڕاست زۆر بە تەمەنیش دیار نادەی؟ وتم: هەمووی، هەمووی با (شەست) ساڵ بم. پرسی: هەموو ڕۆژێ لە ڕێگەوبانان ئیش دەکەی؟ وتم: ئا.. هەموو ڕۆژێ پاش نیوەڕۆیان. -: چ جارێ پارەت وەرنەگرتووە؟ وتم: جا پارە لە کێ وەرگرم؟ کەس نامداتێ، من خۆم حەزم لێیە(ڕێ)یان دروست بکەم، کەس بە زۆر پێم ناکات.. بۆ پارە وەرگرم؟ تەنها جارێ تەقاویتەکان ناچاریان کردم ڕێگەیان بۆ باخچە چکۆلانەکەیان ڕابکێشم، بەڵێنیشیان دامێ کە ڕێگاکەم تەواو کرد لە ناو خۆیاندا هەر یەکێ دوو (لیق)م بۆ کۆبکەنەوە، کەچی ڕێگایش تەواوبوو بەڵێنەکەی خۆیان بەجێ نەهێنا. سەرۆك لێی پرسیم: ئێستا کەوایە دەتوانی باریکە ڕێیەکمان بۆ دروست بکەی؟ وتم: دەتوانم، بۆ ناتوانم؟ پرسی: چەندت پێویستە بتدەمێ؟ وتم: هەرچەندی دەیدەی؟ پرسی: ئامراز و مامرازی تەواوت هەیە؟ وتم: وتم: کەرەستەی تەقاندنەوە بۆ من چ کەڵکێکی هەیە، من ئیش بە باروت ناکەم! وتی: بۆ؟ وتم: باروت دارستان دەلەرزێنێ، بە باڵداران وەدەدا..

-: باشە ئەدی چ لەگەڵ ئەو تاشەبەرد و کەرتە چیایانە دەکەی ڕێگەت

لێ دەگرن؟ وتم: دووریان فڕێ دەدەم.. یانەخێ بە کڵێنگ دەریان دێنم..، ئەگەر نا دووریان فڕێ دەدەم.. ئەمن بەردان دەناسم دەزانم چ بەردێك ڕیشەدارە و کامەیش بێ ڕەگ و ڕیشەیە.. وتم: بەرد هەیە تەکان ناخوا، ڕەگی نیە، مرۆڤ نازانێ لە کوێڕا بیگرێت.. وتم: بنیادەم و بەردی بێ ڕەگ دەوای دەردان ناکەن نە بە کوڵنگ و نە بەبێڵیش دەتوانرێ تەکانیان پێ بخورێ، تەنانەت کە تەنیشتانیشیان کلۆر دەکەی تەکان ناخۆن، باکیان پێ نییە کە (ڕێ) دروست دەبێ یا نابێ!! بۆیە منیش کراسێك بە خۆوە نابینم ئارەقەی ئەو ماندووبوونەم هەڵمژێ. (ئامۆژگاری کردم) -: چاکە، ئەم ئیشە مەکە!، (! دوای ئەوە وتی): بیستم ئەو (ڕێ)یانەی دروستیان دەکەی هەموویان لە بەرزیدان، لە سەر کێوانن، بە ناو جەنگەڵان دا تێدەپەڕن. وتم: قوربان، لە ئەرزی ساف و ڕاستدا چ پێویست دەکا ڕێگا دروست بکرێ؟ لە سەر ڕووی خاکی سافدا گوزەر کردن ئاسانە، تەنانەت بەبێ ڕێگایش مرۆڤ دەگاتە جێ.. وتم: (ڕێ) لەو کاتەدا پێویستە، کە لە جێگایەکی سەختدا بێ، ڕێگا لە سەر کێو و تەپۆڵکەکاندا دروست دەکرێ،… سەرۆك لێی پرسیم: ئەو ڕێگایانەی دروستیان دەکەی بە کەڵکی کێ دێن؟ کێ بەو (ڕێ)یانەدا دەڕوا؟! کە زانیم حەز دەکات نەختێ لە مەسەلەی ئەو (ڕێ)یانەدا حاڵی بێ، بۆم ڕوون کردەوە! وتم: هەر ڕێگایەك پیاوی خۆی هەیە، هەندێ بە دوای عەشقدا دەکەون، هەندێکی تر بۆ خەزنەیێ تێیاندا وێڵ دەبن، بەڵام لە هەمووان زیاتر تەقاویتەکان سوودی لێ دەبینن، هێشتا هەر تاریك و ڕوونە کە دەڕژێنە ئەو ڕێگەوبانانەوە.. هەیە بۆ دەردەسەری.. هەیشە بۆ زاخاودانی مێشك، وتم: نەخۆشی مێشك ئێستا زۆر بووە… بۆم ڕوونکردەوە: چەشنەها ئادەمیزاد لەو ڕێیانە دەبیندرێن کە هەندێکیان بێدەنگن و هەندێکیشیان پێدەکەنن.. هەندێکیان سەر پێکەوەدەنێن، ئەو ڕۆژە یەکێ گلەیی دەکرد کە ڕێگام نەگایاندووەتە سەر قەڵا، سەبارەت بەوە شەڵوارەکەی تیزمانێ تیزمانێ بووە.. لێم پرسی: چ پێویستە بگەیتە سەر قەڵا؟ ئارامت بێ تا (ڕێ) تەواو دەبێ ئەو کاتە وتی: براکەم (ئەمن گەردی بەیانیم)، توانای ئارام گرتنم نییە.. دەمەوێ تا زووە لە بڵندییەوە سەیری خوارەوە بکەم، ئەگەر کەوتیشم، ئیتر بڵندیم ناوێ.. ئەو وەختە بەڕێنم پێدا ڕێگا تا سەر قەڵا ببەم، ئێستاکە خەریکی ئەو ڕێیەم. ئەو ڕۆژە (خارچف)، ئەڵبەتە (خارچف) کە دەناسی؟ ئەو بە هۆی (پاڵەپەستۆی خوێن)ـەوە هەمیشە پیاسە دەکات، بەڵام چونکە قەڵەوە و ناتوانێ لە ڕێگادا بڕوات دیار بوو هەر دادەدادی بوو دەیگوت: ئەو ڕێگایانە چین تۆ دروستیان دەکەی؟ ئەو ڕێیانە هی ئادەمیزاد نین بۆ هەڵۆیان چاکە! وتی: ئەگەر نەختێکی تر ڕاست و سافتریان دروست نەکەی وای لە حاڵت!! چی لە

توانادایە بیکا؟! ئەو ناتوانێ خۆ لە هەموو ڕێگایێ بدا.. بە هەرحاڵ چووم ڕێگایەکی ڕاست و سافم بۆ دروستکرد.. ئێستا (دکتۆر شمکۆف)یش سوودی لێ دەبینێ… ڕێگایەکی ڕاستەو، دەگاتە سەر کانییەك، لەوێدا حەوزێکیشم دروستکردووە کە ئاوی لێ بخۆنەوە و لە کاتی ماندوویەتیشدا لێی بحەسێنەوە.. مامیلەکانی من ئادەمیزادی سەیرن.. بەڵام گەشتوەرەکان هەق پەرستن، ئەو ڕۆژە تریانێك تەماتەیان بۆ هێنام، یەکێك لەوانە کە خەڵکی (سۆفیا) بوو پێی وتم: داوایێکت لێدەکەم،(تۆ خزمەتی گەشتوەران دەکەی).. وا بزانم ئەندامی حزب بوو، بۆیە پێی وتم: تۆش خۆیی، تەنها ئەوەندە هەیە کە تۆ لە ئێمە بەگوێ و بە جۆشتری.. مرۆی سەر گەرم بوون.. قسەیان دەکرد.. پێدەکەنین، سەعاتێکی تەواو لە دەورم دەگەڕان تەنیا یەکێکیان نەبێ کە حەزی لە لاف لێدان و سنگ دەرپەڕاندن بوو بۆیە کە چاوی بە گەسکەکەی دەستم کەوت لێی پرسیم! تۆ چ سوودێك لەم گەسکە دەبینی؟ وتم: دڕك و داڵی سەر ڕێی پێ ڕادەماڵم. لێی پرسیم: جا بۆچی ڕایاندەماڵی؟ وتم: تا ئەو کەسەی کە بە پێی پەتی لەو ڕێیانەدا دێ و دەچێ ئازار نەبینێ. لێی پرسیم: بۆچی ئێستا پێخواس ماوە؟ تۆ لە (بوڵگارستان)ێدا کەست بە پێی پەتی دیوە؟ دەتەوێ چی بڵێی؟ دەتەوێ بڵێی لە بولگارستانێ خەڵکی پێخواسن؟! زوو بە خێت ئاشکراکە!! کوا پێناسەکەت؟ وتم: فەرموو، ئەوە پێناسەکەم، من (ڤلاشۆ)م.. ئەوەتا ڕۆنووس دەقی ئەسڵەکەیەتی.. وتی: ئا بزانم پێکەنە ددانەکانت ببینم.. لە وێنەدا وا دیارە ددانەکانت دەسکرد نین.. پێکەنیم ددانەکانم پێشاندان.. ئا ئەوەتا.. سەیری!! -: ددانەکانت بۆچی دەسکردن؟ -: کەوتوون.. پیربووم ئیتر.. هەڵگێڕ و وەرگێڕی بە پێناسەکەم دەکرد: بەڵام لەم وێنەیەدا ددانەکانت دەسکردنین؟! وتم: ڕاستە پێناسەکەم هی ساڵی پەنجا و سێیە.. ددانەکانم وێڵ کردن بەو ڕێگەوبانانەوە نووسان دروستیان دەکەم. لێی پرسیم: کێ پارەت لە باتی دروستکردنی ئەو ڕێیانە دەداتێ؟ وتم: هیچ کەس! -: ئەی بەبێ پارە.. ها؟! یەخەی گرتم: یاڵڵا، پێشم کەوە! یاڵڵا! دەی با بچین (ڕاوێژکار) و کارمەندانی شار ببینم، بزانم ئەتۆ چ کارەی و لە پێناوی چیدا ئەو چاکەیە دەکەی؟ بە سەرۆکم وت: لە سەر چیادا، ژیانم ئاوا دەگوزەرێ.. چ دەکرێ، چار چیە؟ئەم دونیایە هەموو چەشنە بنیادەمێکی تێدایە.. سەرۆك وتی: بێڵ بزانم، بێڵ! تەواوی کە، قسەت خۆشن، تا تۆ قسەکانت تەواو دەکەی، منیش تەلەفۆنێك بۆ (ژمێریار) دەکەم دەستە جلێکت بۆ ئیش بداتێ. وتم: جەنابی سەرۆك (ژمێریار) ڕازی نابێ. -: بۆ چی؟ مەگەر تۆ ژمێریاری ئێمە لە کوێ دەناسی؟ وتم: (ژمێریار)ی ئێوە ناناسم، بەڵام مامەڵەم لەگەڵ)ژمێریار)ی دارستان بووە. بۆ سەرۆکم ڕوونکردەوە کە چۆن ڕۆژێ جەنگەڵبانێك

هاتە لام و تکای لێکردم بچمە یاری، هاوین بوو،(لەو کاتەیدا کە کرێکار وەدەست ناکەون)، داوای لێکردم چ بە هیمەت چ بە قیمەت یارمەتی بدەم. وتی: لافاو هەستاوە و بەشێکی جادەی بردووە، ئەمڕۆ سبەی شتێك ڕوودەدا، ئۆتۆمبیلێ وەردەگرێ، کەسێ سەری دەچێتە قوڕ ئەو کاتەی من خاکی کوێ بکەم بە سەرما. چووم ئیشم بۆ کرد، ڕۆژی دوایی هاتەوە، وتی: مام قلاشێ، باوکم بۆی سۆراخی ئیشی خۆت، ئێمە کرێکارمان ناوێ! وتم: بۆچی؟ وتی: باشە پێت دەڵێم، ژمێریار دەڵێت: ئەو کابرایە شێتە، ئێمە ناتوانین ئیش بە شێتان بکەین، لەوانەیە کەتنێکی لە دەست بقەومێ، ئەو کاتە شانەکە لە سەری کێ دەشکێ؟!. باوکم لەوانەیە بپرسن، چۆن کار بە پیاوی (نائاسایی) دەکەن! (ژمێریار) وتی: زووکە بڕۆ وەدەرینێ.. ئێمە پێویستیمان بە شێتان نییە.. جەنگەڵبان وەدەری نام و، وتی: ئەگەر دەتەوێ کار بکەی دەبێ پسوولەی پەسندنامەی دکتۆرت هەبێ. سەرێك وتی: ئاخری تێنەگەیشتم، تۆ بۆچی بێ پارە کار دەکەی؟ لە کاتێکدا پێویستە کرێی خۆت وەرگری.. بۆم ڕوون کردەوە: کە هەر لە سەر ئەو مەسەلەیە دووچاری چەندین بەڵاو سەریەشەبووم.. چەند جار لەگەڵ کرێکارانی ئەو بێندیانە دەمەقاڵێم بووە.. چەند جار لە ناوەڕاستی ڕێدا تێك هەڵنگوتووین. ڕۆژێ یەکێ لەو کرێکارانە لێم هاتە پێش و، وتی: ئەتۆ بۆچی بەبێ پارە کار دەکەی؟ پێم ناڵێی بۆچی لە قیمەتی ئێمە کەم دەکەیەوە؟ ئێمە هەموو بە پارە کار دەکەین کەچی جەنابیشتان بە خۆڕایی!!. یەکێکی تر کە لە هەمووان (داخ لە دڵ تر) بوو، دادەدادی بوو.. دەیگوت: ئەو گەردن شکاوەی دەزێی باوێن.. بەمەرگی ئەحمەقێك دونیا خراب نابێ، ئەگەر نەختێ هێزم نەدابووایە بەرخۆم دەڕووبارێیان هاوێشتبووم.. دەیانگوت: (تەیری گوێ قابیل بەداری زەقنەبووتە).. دەبەنگ خۆت بگرە..! ڕاوەستە چیت بەسەر دێنین.. وتم: هەر کارێکی دەتانەوێ، بیکەن!، قسوور مەکەن.. من حەزم لەم کارەیە.. حەزم لێیە ڕێگەوبانان بۆ خەڵکی بکێشم.. بەسەرێکم وت: کە یەکێ تەماشای بەرزی دەکا دەیبینێ پێی دێك و داڵ و کوچکەبەردەڵ.. ڕێگایەکیان بەناودا دەکێشێ.. (بەرەو بڵندی) دەیبا، دەیبا.. لێ خوار دەبێتەوە. ڕاست دەبێتەوە و دەیگەیێنێتە لووتکەی کێو.. تەماشا دەکات بنیادەمی پێدا دەڕۆن. گوێ قوڵاخ دەکا: (کوڕو کچ) دەردی دڵی یەکتری تێدا دەڕێژن و ژوانی تێدا دەکەن. ئەویش دڵی لە خۆشیانا دەکرێتەوە.. گەش دەبێتەوە.. بە سەرێکم وت: بەڵام کە بە پارە بێ، بەو جۆرەنیە، مرۆڤ خۆشی لێ نابینێ. ئەو ڕۆژە دیتم کوڕێك و کچێك بەرەو ژوور هەڵدەکشێن منیان بینی خەریکم ئەو کەڵە درەختانەی قەراخی جادە دەبڕم لێم هاتنە پێش و وتیان هاوڕێ سەر کەڵان ببرە بەڵام توخوا وریابە بە جارێ ڕێگا ڕووت نەکەیتەوە.

وتیان: هەندێ لەو تەقاویتانە حەز دەکەن بەڵامان بۆ بنێنەوە.. دەیانەوێ بڵێن کە پیرەمێردەکان حەزیان لە سەرەتاتکێ و دیقدیقانێیە جێگایەکیان با بۆ بمێنێ خۆیان تێدا وەشارن.. بە سەرۆکم وت: ئیتر هەر کەسێ پێشنیهادی ڕێیەك دەکات.. ئەم دونیایە هەموو جۆرەێ بنیادەمێکی تێدایە. ئەو ڕێگایانە دارکەرەکانیش سوودی لێ دەبینن.. هەر بەو هۆیەشەوە بوو منیان لە بەر دەستی کرێکارەکاندا دەرهێنا.. بەسەرۆکم وت: لەبەر دەستی ئەوانەی لە بریتی ڕێگا دروست کردن دەوڵەت پارەیان دەداتێ.. بەڵام دارکەرەکان مرۆی سادە و دڵپاکن، زۆربەیان وشکەدارم بۆ دەهێنن.. یارمەتیم دەدەن.. نازم هەڵدەگرن.. پێم دەڵێن: ئێمە پێویستیمان بە تۆیە، نابێ بڕۆی و بەجێمان بێڵی.. ئادەمزادی سەر زیندوون.. سادەو دڵپاکن، خۆشەویستیان لێ دەبارێ.. ئەگەر ئەوان نەبوونایە، لەوانە بوو ئێستا لە
نەدەبووم، سەبارەت بەوەی ژنەکەم لە ماڵ نییە لە چێشتخانەدا کاردەکات، حەفتا (لیق) وەردەگرێ، هەر لەوێش نان دەخوا.. کوڕەکانیشم تەنانەت سەریان لەو قسەو باسانە دەرناچێ، چ جای شتی تر. ئەگەر خانوو و پارەیان هەبێ، بەرپێی خۆیان نابینن، بۆ منیش هەر هیچ. بە سەرۆکم وت: لەم دونیایەدا هەر کەسێ ڕێیەکی هەیە، هەر کەسێ ئامانجێکی هەیە. سەرۆك وتی: بڵێ.. قسەت خۆشن.. چێژیان لێ وەردەگرم. لێی پرسیم چەند جۆرە ڕێگا هەیە؟ کەچ، ڕاست، چاك، خراپ.. (حەزی لێ بوو بیزانێ). وتم: جەنابی سەرۆك، ناگوترێ! بە تەواوی ناگوترێ.. (ڕێگای خەراب نییە)!! ڕێگایێ ئەگەر هەبێت حەتمەن بە جێگایەك هەر دەگات.. بەڵام فڵانە ڕێ، دەگاتە کوێ، ئەمەیان قسەیەکی ترە. بۆ نموونە ڕێگایەك درێژ دەبێتەوە تا دەگاتە لووتکەی چیا.. باشە، ئەو بڵندیە بۆ خۆیت ڕادەکێشێ، تۆش دەڕۆی، دەڕۆی تا دەیگەیتێ، دوای ئەوە پێت دەڵێت: دە ئێستا سەیرکە، تەماشای دەشتی کاکی بکە، تەواوی شار لەژێر پێی تۆ دایە، (لێ گەڕێ ئەگەر بۆ جارێکیش بێ لە بەرزییەوە سەیری دەشت بکرێت). ڕێگایێکی دیکە هەیە، دەڕوات تا دەگاتە نوختەیەك دەڵێن پێویستە ئەو نوختەیە ئاوێکی لێ بخورێتەوە، پشوویێکی تیا بدرێ.. ماندوویێکی تێدا بحەسێتەوە.. ئەو پەلەیەت لەچی؟ خۆرا پەی بکەی و لەسەرخۆ بڕۆی بەجێگایێ هەر دەگەی.. (ئاخر برالە ئەمن گەردی دەمەو بەیانم، توانای ئارام گرتنم نییە تاکو زووە دەمهەوێ لە بڵندیەوە سەیری خوارەوە بکەم..) ئیتر وایە..، ئەگەر ڕێگەوبان نەبن مرۆڤ چوزانێ چی لە هەندەراندا هەیە. دار (زەیزەفڵنێك) هەیە من ڕێگایێکم بۆ کێشا، هەر بەناوی ئەویشەوە ناوم نا (زەیزەفون)، ئەو ناوەی پێوە مایەوە.. ئەو ڕۆژە بینیم یەکێ بەو ڕێیەدا دەگەڕێتەوە،

لێم پرسی: هاوڕێ، لە کوێ دێیتەوە؟ وتی: لە ڕێگای (زەیزەفون)دا پیاسەم دەکرد، تا (زەیزەفون) وە سەرکەوتم.. هەندێ جار هەر بەتایبەتی لە خەڵکی دەپرسم، فڵان بۆ کوێ چووە؟ چی بکەم بە خۆم نیە دڵخۆش دەبم.. ئیتر هەر کەسێ ڕێیەکی هەیە، هەر کەسێ ئامانجێکی هەیە.. سەرۆك گوێی قوڵاخ کرد بوو، سەیری ددانەکانی دەکردم.. دەیگوت: بڵێ.. قسە بکە، قسەت خۆشن. پێم وت: جا قوربان لەمەش چاکتر ڕێگاوبانە کۆنەکانن. سەردەمێ ڕێگا بوو.. ئێستاکە کوێر بووەتەوە، بەڵام شوێنەواری هەر ماوە، کە بە ڕێگایەك لەو ڕێیانەدا گوزەر دەکەی (بەسەرسامیەوە) لە خۆت دەپرسی: گەلێ! تۆ بڵێی ئەم ڕێیە بۆ کوێ بچێت؟ دەبینی لە وەختێکدا شکارتە دەغێ بووە، ئێستاش بەیارە و کوێر بووەتەوە، بەبارانێ شۆردراوەتەوە و دیوارەکانی ڕۆچوون.. بەڵام دیسان شێنەواری هەرماوە کە ڕۆژێ لە ڕۆژان شکارتە بووە و کرداری تێدا کراوە. ئەگەر بەچاکیش لێی وردبیتەوە جێگای جێخین و خەرمانیش دەسنیشان دەکەی.. ئەو ڕێیانەش، بە ڕێگای تر دەگەن، ئەوانیش ڕێی تریان لێ دەبێتەوە، لەو ڕێیانەیشدا کە سەیر دەکەی چاوت بە چاڵ و کەندان دەکەوێ کە بە دوای شتێ، خەزنەیێ سکیان هەڵدڕاوە..!! شوێنەواری وێڕی و کونجوکاوی کرێکارانی لە ڕێخەکاندا دەبینرێ، جا ئەوانە چیان دەست کەوتووە یان نەکەوتووە ئەمەیان نازانین.. ڕێگای سێیەم تەماشا دەکەی پێچاوپێچ و بە گەوەیە، بەرەو ژوور درێژ دەبێتەوە، سەرەو خواریش دەبێتەوە.. دەڕوات تا دەگاتە تەك دیواری کۆنە قەڵایێ.. سەرۆك وتی: باشە ئێستا دەتەوێ چ بڵێی؟ تۆ ئەو ڕێگایانە چاك دەکەیتەوە؟ وتم: گرینگ ئەوەیە، ئەو ڕێیانە بە کوێ دەگەن.. هەندێ ڕێگا هەن بە قسەی خەڵکی مردوون و کوێر بوونەتەوە و بە هیچ جێگایەك ناگەن. گریمان ڕێگایێ دەگاتە سەر بێستانێکی بەردراو، بێستانێکی بێ ئاو چ سوودێکی دەبێ. قەڵایێکی ئازادکراو بە کاری چی دێ.. چ پێویستە ڕێگایەك دروست بکرێ لە وێرانەیەکدا تەواو دەبێ؟ ئەگەر هێشتا شتێکی تێدا مابێتەوە، چاوگەیەکی لێ بێت.. درەختێکی لێ بڕوێ، سایە و سێبەرێکی هەبێ پێی بحەسێیەوە.. جوان و شۆخ بێ، دڵی مرۆڤ خۆش بکا.. ئەو کاتە جێی خۆیەتی چاك بکرێتەوە، لە نۆژەنەوە

بۆچی چاك بکرێتەوە؟.. یاخود بۆچی دروست بکرێ؟ سەرۆك وتی: ئەگەر سەهو نەبم، وا دەزانم گرینگترین شت لای تۆ، جوانییە. وتم: وەکو دەفەرمووی وایە. جا ئەگەر جوانی نەبێت ئەم دونیایە بەچی دەچێ؟ وتی کەوایە تۆ ئەوەندە ئاشقی جوانی: بوەستە دەستە جلێکی جوانت بدەمێ. ئەو کاتە دەبینی کە ئێمە بە تەواوی لە یەکتری دەگەین. تەلەفۆنەکەی هەڵگرت و (ژمێریار)ی دەنگ دا: ئەلۆ،(دیمۆڤ) تۆزێ وەرە ئێرە، دەمەوێ شتێکت نیشان بدەم (ژمێریار هات). سەرۆك وتی:

دیم□ق، دەمەوێ، دەستە جلێك بدەینە باوەمان، ئەمە (قلاشۆ)ی بەناوبانگە، كە لە شاری ئێمەدا بە خۆڕایی ڕێگاوبانان دروست دەكا. دەڵێم بەڵكو دەستەجلێكی بەر كەوڵی بۆ پەیدا بكەیت، ئێستا پاییزە، دونیا یەك پارچە شێدارە پێویستە خۆی گەرم داپۆشێت، پێویستە ئاگاداری خۆی بێ.. (ژمێریار پەسندی كرد..). ـــ: حەتمەن پارەی جلەكان دەدات؟ منیش وتم: جەنابی سەرۆك، بۆ ئەو وردە ئیشانە ئەزیەت مەكێشن.. سەرۆك وتی: وردە ئیشی چۆن؟ مەگەر تۆ لەلای ئێمە چووكەی؟ ناوبانگی تۆ لە تەواوی شاردا بڵاو بووەتەوە. چۆن دەبێ بەبێ بەرگ بمێنیتەوە؟ كێ ناڵێ بەیانی سەرمات نابێت و لە نێو ناچی؟ لە دڵی خۆمدا وتم: عەجەب بنیادەمی چاك لەم دونیایەدا هەیە! دیار بوو سەرۆكیش هەمان قسەی دەكرد. ـــ: هەوڵ دەدەین هەقی تەقاویتیت بۆ دابین بكەین، تۆ كار بۆ دەوڵەت دەكەی، بۆ ئەوەی گەر ڕۆژێ خوانەخواستە شتێكت بەسەر هات: دەستێكت شكا.. پایەكت بریندار بوو، شتێكت هەبێت ژیانت دابین بكا. (ئەوان گاڵتەوگەپیان دەكرد و منیش پێدەكەنیم). وتم باشە ئەدی ئەگەر هیچ شتێ ڕووی نەدا؟! (سەرۆك سەری سڕما) ـــ: چۆن؟! خۆت شتێ دەكەی؟ مەگەر نابێ؟! وتم: بۆچی نا قوربان، هەموو شتێك دەبێ، هەموو شتێك لە دەستی ئادەمزاد خۆی دایە.. بۆچی نابێ..؟ شت نییە نەبێ قوربان. كە ئەمەم وت و، تۆزێ گڕژیمەوە، دەمی بوو بە تەڵەی تەقیوو،ڕاپەری یەك بەخۆی قیژاندی بەسەرما! ـــ: كەوایە، فێڵبازی خوێڕی، ئامادەی كەتنێك بكەی و مووچەی (تەقاویتی) لە دەوڵەت بستێنی؟ دەتەوێ كڵاو بكەیتە سەری دەوڵەت!! بە ژمێریاری وت: سەیری سەیری تەنها پێستی سەرەوەی هی بینادەمانە‌! ئەو ئادەمزادە پیرۆز و موبارەكە دەبینی كە لە ڕێی خوادا ڕێیان دروست دەكا، كەچی دەیەوێ كڵاو بكاتە سەری دەوڵەت! دادە دادی بوو.. دەیقیژاند! ـــ: دەمەوێ بۆم ڕوون بكەیەوە، دەمەوێ بزانم بۆچی كاری دروست كردنی ڕێگاوبانان بەشێت و شووران دەسپێررێ؟ بەرپرسیارانی ئێمە بۆچی خەوتوون؟! (دەستی بەرز كردەوە و ڕێگای پێشاندام). ـــ: بۆۆ دەرێ! زووكە دەی بڕۆ دەرەوە نامەوێ چیتر بتبینم! بشزانم پێت ناوەتە چیاو جەنگەڵان وای لە حاڵت.. فێڵبازی، بەدفەساڵ.. زووكە بڕۆ دەرەوە! منیش هاتمە دەرێ.. چ دەتوانم بكەم.. بەسەرۆكم وت: هەر كەسێ ڕێگایەكی هەیە پێیدا دەڕوا.. ئێستا كە لێم ناگەڕێن چیدی ڕێیان دروست بكەم، خوا دەیزانێ زۆر ڕەنج دەكێشم، چونكە ئەوان نازانن كە هێشتا دەبێ چەندین ڕێگا هەن دروست بكرێن چەندی دیكەش زیادن و پێویستە ببەسترێن.

() □□□□□□□ □□□□□□□□ □ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□-(2002-1919)

(*) لە گۆقاری(ماهنامە کاوە- ژمارە31 لاپەڕە 335 (بە فارسی)
کراوە بە کوردی.

سڵاو لە بیکێت.شیعر و خوێندنەوەی داستان بەرزان

ئەڵماسەکان لە ناومدان
دەجوڵێنەوە و
گەشە دەکەن
ڕەگریان لێدەکەم نەدرەوشێنەوە
پەرش نەبن
نەشکێن
نەتوێنەوە
لە جیهانێکدا کە تاریکە.

من دەزانم هیچ شتێک تاکوسەر بۆ من نییە
بەڵام دەرەوە شایەنی هیچ درەوشانەوەیەک نییە!
وەک سەردەمانێک لە ڕابردوودا
هەموو شتێک
بۆ مرۆق
بۆ جیهان
دەدرەوشانەوە
من لەو سەردەمانەوە
درەوشانەوەی خەمم هەیە.

گشت سامانێکی من بوونمە
بوونم دەدرەوشێتەوە
لە جیهانێکدا
کە شایەنی نییە هیچ شتێک بۆی بدرەوشێتەوە.

من ئازارم خۆشناوێت
ئازار کە هات ڕێزی دەگرم

بەتاڵم و
بە بەتاڵاييدا دەڕۆم و
بەڵگەيەکی بەرجەستەم لەسەر بوونی مرۆڤانێکی کەفتەکار
کە ژيان تاولەدوای پيستر لە پەلوپۆيان دەخات.

تەنيايی کارێکی بەنرخی من
من بە تەنياييەکەمەوە شتێک بووم
شتێک لە بۆشاييدا
ئێستا کە تەنياييم نەماوە
بوومەتە بۆشايی لە بۆشاييدا.

وڕێنە دەکەم
خەڵکی باشن و
نرخی باش دەدەن
من نرخم بۆ هيچ شتێک دانەناوە
باشی بێت يان خراپ
دووانەيەکی گۆڕاون و
هەريەک ئەوتريان ڕەش دەکەنەوە.

جاران مانگ جوان بوو
لەم سەردەمەدا کارم بە جوانی نييە
پۆخڵەواتە
جوانی لە ژێر پێی پارەدا
(جوانييمان هەيە بۆ فرۆشتن.)

پارەکان لە ژێر پێمدا دەپاڕينەوە
لە بێباکيم دەربازيان بێت
من گيانێکم بە بێباکييەکەمە
گيانێکم بەوەيە بەها بۆ کەسانێک دانانێم
سەردەمەکە بۆيان لە بارە
هێز لەوەدايە لەگەڵ نالەبارييدا بيکێڵيت.

من ڕێزێکی زۆرم بۆ مرۆڤە ساکارەکان
ئەوانەی دڵپاکانە دەژين و
دڵپاکانە دەمرن.

(ستۆپ)

بەيانی ئەم دێڕانە چۆن بخوێنمەوە؟

هەرچۆن سەیریان دەکەم
تێناگەم و
سەردەرناکەم
من خەریکی چ شێتی□کم؟
خەریکم چ ئاشوبێک دەنێمەوە؟
پلانی چیم هەیە
بەنیازم چ یارییەک
چ گاڵتەجاڕییەک دابمەزرێنم؟
ببورن
من
لێتان
تێناگەم!
یان
ڕەنگە من لە ئێوەشم تێکدا بێت.
لە ئێستادا لە هیچ شتێک دڵنیانیم
لە ئێوە
لە خۆشم
هێندە هەیە پێویستە بە گیانی خۆم
خۆم دوور بگرم لەو شتانەی
هەستی تەنیاییم تیدا زیاتر دەکەن
من لەمە تەنیاتربم
ڕەقهەڵدێم
من لەمە تەنیاتربم
تەنیایش لە دەست دەدەم.

ئەی دڵەی گیرۆدە
من هەم ژیان
من هەم مردن
من تاکە مر□قم
پێکەوە دۆست و دووژمن
دەبێت لە دەستیان ڕابکەم
من ئەو نەفرەتەم
ئەی دڵ
ئەو نەفرەتە!
تەنیا تۆ دەتوانیت
تەنیا تۆ
بیانووبیت

بۆ مانەوم
لەم بۆشاييەدا
ئەى دڵەى گيرۆدە.

گرانە لە ماڵەكەمدا كەسێك ه□ بێت بيرى بكەم
كەسێك ه□ بێت لە دڵمدا
كەسێك لە ماڵەك□يدا بيرم بكات
لە دڵيدا.

من هيچ ژنێك بە خەفەتەوە ناكوژم
هيچ ژنێك
خەفەت من دەكوژێت
بە ژنەوە.

بەرەوباوان ناڕۆمەوە
باوان خەونێك بوون
خۆش يان ناخۆش
دڵمان پێيان دەكرايەوە
سوپاس بۆ خەون.

ئەمجارە وەك ئاهێكى گەرم
بۆ ناو خۆم دەچكێمەوە
بەڵكو ئيتر بسوتێم و
تەواوبم.

شتێك فرياى مر□ق بكەوێت
تەنەكەيەك ڕۆنى بەتاڵ
تا تەشۆرێك
سندوقێك لم
ئيسپانەيەك
بەلۆعەيەك
مۆباي□ل□ك
كەرەڤانەيەك
پارەيەكى دڕاو
فرياى مر□ق بكەوێت
فرياى خۆى بكەوێت مر□ق
شتێك فرياى مر□ق بكەوێت.

ئێوەش وەرن ڤيتامينەكان

بڕژێنە ناو مێشکمەوە
بۆ سەرێکی گەرم
سەرێکی فڕیو
سەرێکی بەرز
کە سەری خۆم ن□ بێت
زوو بکەن
خێرا بکەن
دەستوبرد
بیرکردنەوە پێچاوپێچەکان
بیرکردنەوە سامناکەکان
هەرچی زووە
سەرم بەربدەنەوە بۆ ناو بۆشایی
سەرم کە هەر دەمەی لەسەر هەوایەکە
هەوای ئەم سەرەم سەر لە بن دێنێ
ئاخۆ ئەمجارە چیم بەسەردێنێ؟

هەڵبکە ئەی هەوای ناو سەرم
جیهان بخەرە ترسەوە
وەک دڵی من کە گڕ دەخوات
لە تاو سەرێک کە ئاگرە.

تۆ بنواڕە هەوای ناو سەرم
چۆن لە تاوت دەسوتێم
چۆن لە ناوتدا ژانی شادی دەخۆمەوە.

جیهانی من جیهانی دیکەی زۆری تێدایە
ماندوو نابێت لە دروستکردنی بۆشایی
بەرلەوەی گەردوون بخنکێت
بەرلەوەی گەردوون بتوێتەوە.

من هاتووم بە جیهاندا
ڕێساکان لە ئێوە ون بکەم
من هاتووم ئێوە لە جیهانە کۆنەکان دەربهێنم
مردووەکان لە خۆیان قوتار بکەم
کاژی ساڵانی زووتان پێفڕێبدەم.
پێشنیاز:
لە گەڕان و هەڵهاتن و کەوتن مەترسن..
بەیانی هەر وەکو ئێستایە

سەدان بەیانی دێت بەبێ دەنگی کەڵەشێر
من زۆرم دیون لەو بەیانییە بێمروەتانە
ئیتر خۆم کاتێکم ناولێناوە بەیانی.
کەواتە بەیانیتان باش…
بەیانی هەروەکو ئێستایە
من ئێستاکە بۆچی دەنووسم؟
لە پێناو بەیانییدا
لە پێناو هیچدا.

هەرچی بیردەکەمەوە ئێمە لە پشت پەردەی ژیانەوەین
ژیانە ڕاستەقینەکە لە شوێنێکی دیکەیە
ئێمە تامی ژیانمان نەکردووە
ئێمە بەر ژیان نەکەوتووین
ژیان ئێمە دەبڕێت.

(بووەستن)

وابزانم ئێستاکە لای من بەیانییە!
بەیانیت باش ئەی بەیانی.

ئەو ساتە وەختە بوو.. شیعری نەوزاد بەندی

تەنها جارێ
خولیام پاشایەتیی بوو بە ،
ئەو جارە بوو ،
لە پڕ پێت ووتم : پاشاکەم !
لەو کاتەوە ،
بە تاج و تەختە ئەگەڕێم ،
لەوەوە تۆ تەماشا کەم ..
هەر دوای ئەوە بووی بە هەوێم ..
کۆچت کرد ..؟
یان

پەشیمان بوویتەوە ؟ یان ..
یان پاشایەکی تر هاتە جێگاکەی من
ڕێگاکەی من بوو بە پێشانگای سەیارە ..یان ؟ ..
دڵەڕاوکێ بەندی کردی ..
ڕۆحی بردی .. یان ..
پەنجەکانت لەکیبۆرد عاجز بوون ؟ یان ..
تۆڕی ئەنتەرنێتت لەگەڵ پاکەتی بەتاڵی پیتزا ،
خستە تەنەکەی خۆڵەکەوە ؟ یان ..
نازانم بۆ بووی بە هەڵم ؟
بۆ ئەبەد نەمای لەگەڵم ..
من واز ناهێنم لە گەڕان ..یان ..
سووڕانەوە و ..
کات کوشتن ..
بە تاج ..
بە کورسی ..
بە خەدەم ..
حەشەم ..دار و دەست ..
ئەسپی ڕازاوە به ئاڵتون ..
یان ..
لە چوار دەوری کۆڕی شیعرە بێتامەکان ،
لەگەڵ پاقلە فرۆشەکەی بەردەرگا ،
جنێو بە دەسەڵات ئەدەین ..
یان ..
نایەمە ژوور ،
ئەڵێم بەڵکو تۆ بێیتە دەر ..
نایەیتە دەر
ناڕۆمە ژوور ..
لە پڕ لە خەیاڵێکما دێیتە دەر ،
ئەمبینی ،
ئەگەشێیتەوە ،
لە پلیکانە خۆت هەڵئەدەی ،
بە سەرسنگم ..هەزار جار ئەڵێی پاشاکەم ..چیت بەسەرهات ؟ ..لەم
گۆڕە ئێستا هەتاکو دە هەزار ملیۆن ساڵی تر ، تەماشاتکەم ..
من هیچ ناڵێم ، چونکە دەم بکەمەوە گریانە ..
لە ناو ئەنتەرنێت داڕزام ..
چی کتێبە لەم عاجز بوو ،
تەنانەت مزگەوتەکا نیشت بە گۆڕام ..

نەهاتیتە دەر ..
نەچوومە ژوورەوە .. یان ..
لە دەوری ڤیستڤاڵە
پڕ لە قەتێ کەبابخۆرەکان ،
هەندێ جار ،
لەگەڵ پاکەتفرۆشی بەردەرگا ،
ڕا ئەوەستم ،
ئەو ئەڵێ مارلبۆرۆی عەرەبی
خراپ نییە .. یان .. ئینگڵیزی ..
من ئەڵێم هەردووکیان ..یان ..
من پاکەتێکی کەنت ئەکڕم ..
ناڕۆمە ژوور ..
نایەیتە دەر ..
ئەڵێم بەڵکو
بە ڕێکەوت تۆ پەیا بیت ، یان ..
هاوار بکەی شاهانشاکەم ..
من هیچ ناڵێم ..
دڵنیام دەم بکەمەوە ، گریان زیاترم پێ نییە ..
نایەیتە دەر ..
ناڕۆمە ژوور ..
کەبابخانەیش هێندە کەبابی تیا ناخورێ ..
بانکیش هێندە پەڕەی پارەی تیا ناژمێررێ ..
شیعری چی ؟ کۆبوونەوەی چی ؟
کۆمەڵێ کەرکەدەن ، یان ..
دیناسۆر .. بە کەمانچە ، مووی زبری تێکستە ڕزیوەکانیان ،
پەت و پەتکاری ئەکەن ..یان ..
بیشمکوژن ناڕۆمە ژوور ،
لە دەرەوە ،
لەگەڵ پەشمەک فرۆشێکا ،
باسی بەڵێننامەی ژێر به ژێری
ئێرە و ئەولا و بەغا ئەکەم ..
باسی دووبارە هاتنی
چاخی بەرد و ئاغا ئەکەم ..
پەشمەکێکی لێ ئەکڕم و
ئەیدەمە دەستی مناڵێ ،
لە عەفرینەوە هاتووە ،
لەبەر دەرگای ڤیستڤاڵچێکانا سواڵ کا ..

نایەیتە دەر ..
لە خەیاڵما کە دێیتە دەر ،
پۆلیسی هۆڵ ئاگادار ئەکەی ،
تیرۆریستێ لە بەردەرگا ،
لەگەڵ پەشمەکفرۆشێکا ..
هاوار ئەکەم من پاشاکەم ..
یان ..دێیتە دەر ..
ئەڵێی لاچۆ ..
لەوەتەی تۆم لێ دیار نییە ،
سەردانی عیادە ناکەم ..
یان ..
نایەیتە دەر
لەو کۆڵانە شێدارانەی ،
درەختەکانی ئەمبەر و
ئەو بەری تێکەڵاو بوون و ، دەست شکانەوە ئەکەن ..یان ..
کە حیساب بۆ پەرەمێزی هەتاو ناکەن ..
بۆت ئەگەڕێم .. یان ..هەروا ئەسو□م□وە ..وەکو ئافرەتێکی دوو
گیان ، پارەی پێ نەبێ بیداتە پزیشکەکان ، مناڵەکەی بۆ دەربێنن ..
ناڕۆمە ژوور
نایەنە دەر
نە تۆ ..نە کۆرپەلەکە ..یان .
ئەڵێم ڕەنگە لە ماڵێکەوە قریشکەی
تۆ ببیستم ، کاتێ ناتەوێ شیعرێکی خوار و خێچ ،
بێتە ژوورەوە ..
من لە دەرەوە ئەوەستم ..
نای□مە ژوور ..
ئەزانم تۆ بووی بە هەڵم
ئیتر نەماوی لەگەڵم

(سڵاووو ئەی پادشای سەبر!!
ئەزانی وتم خۆم ئەگرم و وەڵام نادەمەوە
بەڵام لە شەریعەتی شیعر هەڵنا یەم کە دەڵێ لە هەرجێیەک شیعرت بینی
سوجدەی بۆ بەرە
پادشاکەم بۆستە با سوجدەیەک بەرم لێم تێئەگەی کام سوجدەیە
ئەو سوجدەیە نا کە راسیزمێکی وەهابیی بزانێ تیرۆرم بکا
سوجدەی موحیبەت بۆ پ□یقی ناخ هەژێن!!
ئەزانی بەندی تۆ ئێستا عەرشی منت لەرزاند؟بە پێوەری ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠

بلیۆن رێختەر ؟
لێتخۆش نابم گەر چی دی ئەم عیلاجانەم بۆ نەنووسیت بە بای وەشتێکی نارنجی بە باڵی راکردن لە تاریکی دونیا بۆم نەنێریت ؟؟
بەندی زۆر بێزارم
دونیا کەسی تیا نیە ئەڵێی نازانم ؟
راستیان گووتووە لەم وڵاتە هەموو شت زۆرە تەنها بەنی ئادەم کەم !!
ئەرێ لای تۆش دۆزینەوەی مرۆڤ وا کەمە؟
ئەمرۆ کەمێک لە فێستیڤاڵی …… دانیشتم
ئێڵنجم یا لەو سیاسی و کەو مرۆڤە زلە بێ هونەرانە
قەستم بوو هەستم و مایکەکە لە ……. بگرم بڵێم ئێستا کەی وەختی ئەم گوو خواردنەیە ؟؟
کەس نەی ئەزانی…… م تەنها کورێک نەبێ گوتی خاتوو …. سڵاو وەڵامم دایەوە وتی ئۆخەی لێرە وەڵامی سڵاو ک□مت دایەوە هیچم نەگوت رۆیشتم و زەردەخەنەیەکی پلاستیکی ..)

بیست و پێنج هەناسەی ماندوو.. ستیڤان شەمزینی

1
دەتشارمەوە
لەناو شیعرێکی هیلاکی دەربەدەر
لەناو دڵێکی کێویلەی رەشپۆش
لەناو عەشقێکی سەرهەڵگرتوو
-٢-
سەرم لەناو کتێبدا جێما
نیشتمانم لەسەر سنوور
چاوەکانیشم لە نیگای ژنێکدا
-٣-
لە دوای تۆ سێ دیمەن دەبینم:
رووبارێکی خنکاو
تەرمی هەلاهەلابووی خەونێک

شاعیرێکی کوژراو
کە هێشتا
خوێنی شیعری ل□ بەر دەڕوا
-٤-
کاتێک سمێڵ با بڕێک دەبینم
بە دارلاستیکی نامووسپەرستی
چۆلەیەکی عاشق دەخاتە خوارەوە
دەخوازم شڕوشیتاڵم ک□ بکەمەوە و
بگەڕێمەوە سکی دایکم
-٥-
نازانم نووسەرەکان
کتێبە قەبەکان بۆچی دەنووسن
لە کاتێکدا دەزانن
سەرۆکەکان خوێندەواریان نییە؟
-٦-
شیعر قورگی نووساوە
لەو هەرا و هۆریایەی دنیادا
کەس گوێی لە دەنگی شاعیر نییە
شیعر مرد
لە کتێبخانەیەکی چۆڵدا ناشتیان
-٧-
تەنهایی کۆنترین دەردە
مرۆڤی تازە تووشی بووە
دراو کۆنترین ئاینە
مرۆڤی نوێ شوێنی کەوتووە
-٨-
مرۆڤی نوێ
خولیایەکی سەیری هەیە
بۆ گەڕانەوە
بۆ ئەشکەوتی نیاندەرتاڵ
مرۆڤی تازە
درۆیەکی گەورەیە
بەدەم هۆمۆ هابیلیسەوە دەکرێت
-٩-
دەریایان توند گوشی
پیاڵەی عەشقێکی پڕ نەکرد
دڵی منیان گوشی

هیمالایا غەرق بوو لە ناویدا

-١٠-

شاعیرەکە خۆی بە پشتی
پیکابی سەفەرەوە هەڵواسیوە
لە شوێنێک دەگیرسێتەوە
نە کەس دەیناسێتەوە
نە خۆی دەناسێتەوە

-١١-

دنیا هێندە بەگەن بووە
مەسیح نایەوێت
لە خاچەکەی دابەزێتە خوارەوە
هەر لەوێ بمێنێتەوە باشترە
نەک ببێتە
دەرگاوانی کۆشکی قەیسەر

-١٢-

هاوڕێکەم پێی وتم
باشترین شوێن
بۆ شاردنەوەی پارە
ناو باوەشی کتێبەکانە
کەس رێی ناکەوێتە ئەوێ

-١٣-

بێهودەیی
دەنگی هێندە بەرزە
بە ئاستەم گوێت
لە گۆرانییەک دەبێت
شەجەرەی بچێتەوە سەر هیوا
ئاە ژاوەژاوی نیگەرانی
جیهانی وەک تۆفانی نوح داپۆشیوە

-١٤-

پێڵاوی عەشق پڕ بووە لە لم
چاوی شیعر پڕ بووە لە لم
ئەلبومی وێنەکان پڕ بوون لە لم
مێژوو پڕ بووە لە لم
ئەمەیە حکایەتی ئەنفال

-١٥-

سەر زەوی بۆتە گوندێکی بچووک
سەیرە لەم گووندە گچکەیەدا

کەس لە کەس تێناگات!!
هەر کەسەو بە زمانی ئازارێک
قسە دەکات
-١٦-
جەنگە مەزنەکانی دیرۆک
کارەساتە سروشتییەکان
درمی تاعون و شێرپەنجە
رەگەزی مرۆڤیان قڕ کرد
سەیرە هیچکامیان نەیانتوانی
هێندەی تەکنۆلۆژیا
مرۆڤایەتی لەناو ببەن!
-١٧-
مرۆڤایەتی لە پاپۆڕێکدایە
بە ئۆقیانووسی دڵەڕاوکێدا تێدەپەڕێت
سەرنشینەکان چاویان بڕیوەتە
کەناری ئاسوودەگی
نیو لیبرالیزم لە ژێرەوەڕا
سەرقال□ی کونکردنی پاپۆڕەکەیە
-١٨-
خەونیش هیچی پێ نەماوە
جار جار لەناکاو دێت
گەرای بێهودەیی
لە شەواندا دادەنێ
لە رۆژدا دەبنە
سەرەمێکوتەی مەراق
-١٩-
چەقۆش هێندە خراپ نییە
بۆ نموونە ئەو چەقۆیەی ژنێک
سەری بیرکردنەوەیەکی
رەشی پێ دەبڕێ و
هەزاران پەپوولەی سپی
لەو باستیلەدا ئازاد دەبن
-٢٠-
جەنگ
گۆمی شڵەقاوی خوێنە
سیاسەتمەدار مەلەی تێدا دەکات
مێژوونووس تەرمەکان دەژمێرێت

شاعیر لە ماڵەکەی دانیشتووە
دێڕ دێڕ خەیاڵەکانی دەسڕێتەوە
-٢١-
جوانی ملیۆنان ساڵە لە دایکبووە
سەیرە هێشتا
بە هەمووان نەگەیشتووە
رەنگە عاشقێک
هەمووی کردبێت بە شیعر
ژنێکیش لە دڵیدا
زیندانی کردبێت
جوانی لەو بەندیخانەیە
رزگار بکەن
-٢٢-
شاعیری دۆڕاو ئەو شاعیرەیە
قەسیدەی درێژ دەنووسێت
بۆ رێگەیەکی زۆر کورت
یان قەسیدەی پۆشتە و پەرداخ
بۆ لاواندنەوەی ژنێک بنووسێت
لەوسەرەوە، خۆی
بە پێخاوسی بگەڕێتەوە
-٢٣-
پەناهەندە کەروێشکێکی گەڕۆکە
بەوری کۆچ راوی دەکات
تا تێربوون گۆشتی دەخوا
دواتر کەمتیاری غوربەت
پاشماوەکەی دەجوێ
-٢٤-
جاران دەیانووت دڵی سپی
بۆ زەمەنی رەش
ئێستا دنیا ئاوەژوو بۆتەوە
دڵی رەشی لە خوم هەڵکێشراو
رۆژانی سپی قانگ دەدات
-٢٥-
سەرکێشی هەر ئەوە نییە
شمشێری سپارتاکۆس و
چەکەکەی گیڤارات بەدەستەوە بێت و
عەرشی خودا زەمینییەکان بهەژێنیت

زۆرجار سەرچڵی ئەوەیە
بەسەر چیای عەشقی مەحاڵی
ژنێکدا سەربکەویت